

Naš novi izvršilni postopnik in dr. Goršičev tolmač o njem.*

Dr. Pajnič Edvard.

Zakon o izvršbi in zavarovanju z dne 9. julija 1930, št. 68.508 Sl. Nov. 23. julija 1930, št. 165/LXII/364 je že koncem lanskega leta našel izbornega komentatorja v dr. Goršiču Francetu, bivšem sodniku in sedaj inspektorju v ministrstvu notranjih del.

Avtor sam označuje svoje delo kot hitro v roki vzeto. Strinjamo se z njim, da je nujna potreba po takem delu baš za kraje naše države, kjer avstrijski izvršilni red ni bil že doslej v rabi. A tudi v Sloveniji in Dalmaciji se morajo praktični juristi kaj hitro seznaniti z določbami novega zakona. Pogrešno je namreč naziranje, da sta si avstrijski izvršilni red in pa novi naš izvršilni postopnik povsem slična po obliki in vsebini. Avstrijski izvršilni red¹ je bil temeljito predelan in v nekaterih važnih določbah izpremenjen ter dopolnjen. Še bolj kakor na uporabo avstrijskega civilno-pravnega reda so vplivale notranje razmere v naši državi, zlasti celokupna zakonodaja od prevrata dalje na uporabo in razvoj izvršilnega reda, kar nam predočita najbolj znani zbirki »Krek-Skerlj« in »Eberl-Sajovic« k poslednjima izdajama Neumannovih komentarjev o avstrijskem civilno-pravnem in izvršilnem redu. Prilično smo že poudarjali, da je bilo trudapolno zbiranje onih zakonskih in uredbenih predpisov, ki so vplivali na uporabo avstr. izvršilnega reda zelo potrebno nele za sedanost, marveč da obdrži Eberl-Sajovičevo delo svojo vrednost tudi še po uveljavi novega izvršilnega postopnika.

* »Tumač zakona o izvršenju i obezbedjenju«. Napisao dr. Franjo Goršič. Tisk in naklada »Tipografije d. d. Zagreb. 621 strani.« Cena 150 Din.

¹ Vobče se pripisuje bivšemu avstrijskemu justičnemu ministru dr. Kleinu malo da ne izključno avtorstvo avstrijskega civilno-pravnega in izvršilnega reda. A načrta obeh zakonov sta bila izdelana že več kot petnajst let prej. Dr. Kleinova zasluga je pač končna redakcija in pa uzakonjenje navedenih načrtov. Pripravljalna dela k temu so se v pretežni meri izvršila že za časa ministrovanja dr. Pražaka, ki ga imamo tudi Slovenci v najboljšem spominu. Glede avstrijskega izvršilnega reda je še posebej opomniti, da mu nikakor ni bilo vzorec nemško izvršilno pravo. Pozna se pa temu zakonu, da končno ni bil z ono skrbjo urejevan, kakor se to lahko trdi o avstrijskem civilno-pravnem redu. Pogreški v tem oziru so popravljeni v našem novem izvršilnem postopniku.

Skromno priznava avtor koj v uvodnih pripombah, da se je predvsem posluževal nele komentarjev ter znanstvenih del o avstrijskem izvršilnem redu, da je marveč posebno še črpal iz bogatega gradiva, nabranega v »Krek-Škerlj« in »Eberl-Sajovic«. In vendar pomeni vse to, kar je dr. Goršič moral še sam zbrati in dodati, ogromno delo zase. Prav izvršilni postopnik se nanaša v toliki meri na druge zakone in uredbe raznih panog, da je opozoritev nanje v vestnem komentarju neizbežna. Premotrimo le nekoliko izredno plodovito zakonodajo v naši državi od 6. januarja 1929 dalje pa do novega leta 1931. Nastali so od tedaj vsi naši edinstveni zakoni na polju kazenskega prava,² dobili smo pred izvršilnim tudi nov civilnopravdni postopnik s poznejšim uvodnim zakonom, nov konkurzni zakon in zakon o prisilni poravnavi izven konkurza, zakone o sodnikih rednih sodišč, o ureditvi rednih sodišč, o advokatih, o notarjih,³ zakon o sodnih taksah s pravilnikom,⁴ zakona o zemljiških knjigah in o notranji ureditvi zemljiških knjig.⁵ Omeniti je dalje zakone o zaščiti avtorskega prava,⁶ o pobijanju neelojalne tekme,⁷ več zakonov pretežno upravne narave, kakor zakon o notranji upravi,⁸ o praznikih,⁹ invalidski zakon, zakon o izdajanju tapij (str. 212 Goršičevega tolmača) itd. »Tolmač« se mestoma sklicuje nele na te zakone, marveč še na druge in navaja tudi o njih izišle uredbe ter pravilnike in opozarja izrečno na mesta, ki so važna glede na posamezne določbe izvršilnega postopnika. K nazadnje pred natiskom »Tolmača« razglašenim zakonom, ki jih ta navaja, spadajo zakon o žandarmeriji¹⁰ in zakon o državnih policijskih uslužbencih.¹¹

Avtor se zaveda, da manjka k novemu zakonu še poseben uvodni zakon. Mislimo pa, da opozarja »Tolmač«

² Po izdaji dr. Goršičevega »tolmača« je bil obelodanjen novelirani zakon o državnem sodišču za zaščito države 24. oktobra 1930 Sl. Nov. 5. novembra 1930 št. 254/LXXXVIII.

³ 11. septembra 1930 Sl. Nov. 26. septembra 1930 št. 220/LXXVII. K temu še uredba o tarifi o nagradah javnih notarjev z dne 30. novembra 1930 Sl. Nov. 29. decembra 1930 št. 299/CIV.

⁴ 30. maja 1930 Sl. Nov. 17. junija 1930 št. 134/L.

⁵ 18. maja 1930 Sl. Nov. 1. julija 1930 št. 146/LIII—307 in 308.

⁶ 26. decembra Sl. Nov. 27. decembra 1929 št. 304/CXXIX.

⁷ 4. aprila 1930 Sl. Nov. 11. aprila 1930 št. 83/XXXII.

⁸ 19. junija 1929 Sl. Nov. 21. junija 1929 št. 143.

⁹ 27. septembra 1929 Sl. Nov. 5. oktobra 1929 št. 233/XCVI z uredbo minist. pravde 1. februarja 1930 Sl. Nov. 7. februarja 1930 št. 29/X.

¹⁰ 27. septembra 1930 Sl. Nov. 14. oktobra 1930 št. 235/LXXXI.

¹¹ 14. oktobra 1930 Sl. Nov. 5. novembra 1930 št. 254/LXXXVIII.

že sedaj na domnevano vsebino še manjkajočega uvodnega zakona, predvsem, kolikor se mestoma sklicuje na takozvane izvršilne privilegije (n. pr. pri §§ 98 in 107 ter drugih izv. post.) ter na zakone in uredbe, važne osobito za vprašanje, kaj vse da je smatrati kot izvršilni naslov. Le obrazložitev k §§ 1 in 2 izv. post. obsega v knjigi 51 tiskanih strani. Avtor je uporabljal osobito v dveh zelo važnih smereh tudi že načrte bodočih zakonov, namreč načrt o zakonu o občnem upravnem postopanju¹² in načrt o nespornem postopanju, ki še ni zakon. Seveda se mora sklicevati glede na prehodno dobo tudi na ces. pat. 9. avgusta 1854 drž. zak. št. 208. Avtor tudi ni čakal na uredbo o novem sodnem poslovniku in na pravilnik za izvršilne organe, dasiravno je bilo besedilo novega izvršilnega postopnika očitvidno vprav glede na to uredbo in pravilnik za izvrševalne organe izdatno skrajšano napram svojemu vzorcu. Na mnogih mestih pa črpa avtor očitvidno tudi iz svoje lastne bogate prakse in se sklicuje poleg tega na bogato literaturo in judikaturu o določbah avstrijskega izvršilnega reda. Nov poslovnik in instrukcije torej domnevno ne utegnejo prinesiti mnogo protislovnega z izvajanjem v tej knjigi. Poudarjati je še na to, da glede na sila obvezno snov ni preobširna, kar je posebna vrlina te knjige.

Glede na vse to, kar smo gori omenili, bo potrebno, da nam poskrbi avtor v doglednem času in najbolje tedaj, ko bo novi izvršilni postopnik že v praktični rabi, v dodatku h knjigi vse to, kar se bo dopolnilo in izpremenilo po nadaljnjih novih zakonih in uredbah, razglašanih od novembra 1930 naprej. Priporočljivo bi bilo, če bi poseben pregled izkazoval vse one zakone, uredbe in pravilnike, na katere se tolmač mestoma sklicuje. Dasiravno bi taka sestava bila precej trudapolna, bi vendar ne bila odveč tudi razporedba sličnih določb avstrijskega, madžarskega in bosanskega izvršilnega prava v posebni tabeli.

Po teh občnih opombah naj v kratkem pregledu s pomočjo dr. Goršičeve knjige primerjamo novi izvršilni postopnik z njegovim vzorcem — avstrijskim izvršilnim redom, kar je storila sicer na kratko že naša knjiga v svojem uvodu.

Novi izvršilni postopnik je ne samo v zunanostih, marveč deloma tudi v bistveno važnih določbah temeljito predelan izvršilni red v poslej novelirani obliki,¹³ veljaven za

¹² Sedaj že zak. 9. novembra 1930 Sl. Nov. 25. novembra 1930 št. 271/XCVIII.

¹³ Zak. z dne 27. maja 1896 drž. zak. št. 79 v zvezi z zak. 1. junija 1914 drž. zak. št. 118.

časno do 1. januarja 1932 v območju višjih deželnih sodišč v Ljubljani in v Splitu.

Zmanjšano je v novem zakonu skupno število paragrafov. Zakon se deli v dva glavna dela. Prvi del (§§ 1 — 320 izv. post.) obsega izvršbo v ožjem pomenu besede, drugi del pa izvršbo v zavarovanje in določbe o začasnih odredbah (§§ 321 — 352 izv. post.). Prvi del vsebuje v treh oddelkih občne predpise (§§ 1 — 68), izvršbo v izterjanje denarnih terjatev (§§ 69—300) in v svrhu uresničenja drugačnih kakor denarnih zahtevkov (§§ 301 — 320 izv. post.). Zadnji del pa obravnava najprej izvršbo v svrhu predhodne izpolnitve v zavarovanje in dosedanje izvršbo v zavarovanje denarnih terjatev (§§ 321 — 328) ter končno predpise o začasnih odredbah (§§ 329 — 352 izv. post.).

Izdatno zmanjšanje skupnega števila paragrafov gre le deloma na ta račun, da so povsem izpuščeni ali skrajšani predpisi avstrijskega izvršilnega reda. Cela vrsta določb je slogovno predelana, pri čemer opažamo izdatne skrajšave. Marsikaj je bilo izpuščeno kot nepotrebno za naše razmere ali kot samo ob sebi razumljivo, drugo je pridržano posebnim pravilnikom in sodnemu poslovniku.¹⁴ Izvršilni postopnik pa vsebuje tudi dokaj povsem novih določb, ki jih avstrijski izvršilni red sploh ne pozna.¹⁵ Naslednji razgovor naj pojasni, da gre za zakon na zunaj sicer manjšega, vsebinsko pa precej večjega obsega.

Kakor že omenjeno, pojasnjuje že obrazložba prvih dveh paragrafov ogromne izpremembe, ki jih je naša zakonodaja na tem polju povzročila. Opozoriti je treba zlasti na čekovne plačilne naloge po § 653 c. p. p. (§ 2 toč. 2 izv. post.), a k točki 5. pravkar cit. določbe izv. post. našteva tolmač kazenske izvršljive odločbe glede na vse sedaj veljavne kazenskopravne zakone in uredbe, kazoč pri tem na predpis § 50 odst. II. izv. post. Izpuščena je v novem zakonu navedba plačilnih povelj v opominjevalnem postopanju, pa v področju višjih deželnih sodišč v Ljubljani in v Splitu ostane še nadalje tako plačilno povelje izvršilni naslov.¹⁶ Pri

¹⁴ Ni n. pr. več določb §§ 2, 5, 22, 23, 46, 64, 72, 73, 136, 137, 140—144, 248, 265, 269, 339, 348, 359, 368, 373 avstr. izv. r.

V §§ 27, 30, 51, 68, 175, 200, 209 in drugih novega izv. post. je pa združenih kar po več ločenih predpisov avstr. izv. reda.

¹⁵ Najpomembnejše so v tem oziru določbe §§ 45, 69, 148, 149, 210, 217, 242—252, 321 novega izv. post.

¹⁶ Uvod. zak. k c. p. p. 9. julija 1930 Sl. Nov. 30. julija 1930 št. 171/LXV: čl. 14 št. 1 (Zak. 27. aprila 1873 drž. zak. št. 67 s spremembami)

razgovoru o izvršilnih naslovih, nastalih v upravnem postopanju se ozira avtor na načrt zakona o občnem upravnem postopanju, na načrt, ki je poslej postal že zakon (glej prip. št. 12).

O izvršilnih naslovih, nastalih v inozemstvu, govori izv. post. že v §§ 3. do 5. in o izvršbi na podstavi takih izvrš. naslovov v §§ 8 do 10.¹⁷ Pravni položaj se napram onemu, kakor ga tu opisujejo »Eberl-Sajovic« in »Lapajne« ni mnogo izpremenil in se zlasti ni razširil krog držav, s katerimi je dogovorno urejena izvršba v tuzemstvu in inozemstvu na podlagi vzajemnosti. Omenjamo, da konvencija naše države z Madžarsko z dne 11. novembra 1929 Sl. Nov. 15. oktobra 1930 št. 236/LXXXII o medsebojni izvršbi ne vsebuje še točnih določb. Na koncu naše knjige je natisnjena semkaj spadajoča Haška konvencija z dne 17. julija 1905 kot zakon naše države z dne 6. februarja 1930 Sl. Nov. 3. maja 1930 št. 100/XXXVIII.

Izvršba radi plačila denarnih terjatev je dopustna tudi zoper državo (§ 20 izv. post.), ni pa več tu pridržka, ki ga je vseboval načrt, da se sme dovoliti taka izvršba le tedaj, ako je upnik iskal nakazilo od pristojnega oblastva, a ga ni dobil v treh mesecih, štetih od svojega, na to merečega predloga. Pridružujemo se avtorjevemu naziranju, skladnemu s predpisi zakona o državnem računovodstvu,¹⁸ da bo moral zahtevajoči upnik tudi po 1. januarju 1932 dalje izkazati v predlogu na izvršbo, da ni imela uspeha njegova prošnja za nakazilo zneska, dolžnega od državne blagajne.

Nova je točka 3. § 22 izv. post. o onem sreskem kot izvršilnem sodišču, ki nastopa, če gre za izvršbo na ladje morske ali rečne plovitbe ali na zrakoplov. Merodaven je stalež (domača luka) ladje, zrakoplova ali pa kraj, kjer se vodi dotični vpisnik glede ladje ali glede zrakoplova.

Že v občnem delu določa § 27 izv. post.,¹⁹ da se dovoljena izvršba sprovede po službeni dolžnosti (uradoma) Res pa se izvršilni postopnik izogiba besedilu, da sodišče odredi kaj v tekočem izvršilnem postopanju u r a d o m a a l i n a p r e d l o g. Tako so n. pr. izpuščene te besede v § 172 izv. post.²⁰ Med predpisi o prisilni dražbi nepremičnin najdemo

po zak. 1. junija 1914 drž. zak. št. 118, 30. januarja 1922 Sl. Nov. št. 105/XVIII in uredbo 15. aprila 1924 Sl. Nov. št. 106/XXIII.

¹⁷ §§ 79—86 avstr. izv. r.

¹⁸ 22. januarja 1922 Sl. Nov. št. 148.

¹⁹ §§ 16 in 33 avstr. izv. r.

²⁰ Določitev naroka o razdelbi najboljšega ponudka. § 209 avstr. izv. r.

nove določbe (§§ 148, 149 izv. post.), da določi sodišče uradoma dražbeni narok na novo ob določenih pogojih.²¹ Napram § 264 avstr. izvr. r. je važna določba §§ 208 stav. 2 in 220 odst. I. izv. post., po katerih je redoma²² odrediti po odobritvi rubeža u r a d o m a dražbo zarubljenih premičnin. »Tolmač« pri § 27 izv. post. navaja (str. 131) vse one redke primere, kjer pušča novi zakon v nemar oficialno maksimo.

Povsem na novo vpeljuje novi izvršilni postopnik p r o t i i z v r š b o ali r e e k s e k u c i j o (§ 45 izv. post.), ki je povzeta po ogrskem izvršilnem zakonu. Smisel nove določbe je ta, da more izvršilno sodišče na predlog dosedanjega zavezanca (prej obsojenega dolžnika) dovoliti p r o t i i z v r š b o, s katero se vpostavlja poprejšnje stanje, izpremenjeno po izvršbi na podlagi naslova, ki je bil pozneje po sprovedbi izvršbe pravnomočno izpremenjen, proglašen kot ničen, ukinjen ali je postal neveljaven. Sme se pa tudi dovoliti taka protiizvršba, ako je začasa veljave omenjenega izvršilnega naslova obsojeni dolžnik (zavezanec) dobrovoljno izpolnil zahtevek. Izvršilno sodišče odloči o takem predlogu na podlagi ustne razprave. Če predlogu ugodi, naloži prejšnjemu zahtevajočemu upniku, da v roku 15 dni vrne predlagatelju reeksekucije to, kar je bil že prejel na podlagi sedaj ne več veljavnega izvršilnega naslova. Stroškovno vprašanje se reši po § 153 odst. I. c. p. p.

V §§ 50 do 68 izv. post. je urejen izvršilni postopek krajše in pregledneje kakor v avstrijskem izvršilnem redu,²⁴ dasi ni bistvenih razločkov. »Tolmač« k § 57 izv. post. (str. 188) opozarja na določbo § 614 odst. IV. c. p. p., po kateri so dopuščena v rekurzu tudi »nova«, če rekurent ni imel prilike do izjave o predmetu, preden je bil izdan pobijani sklep. Pri § 65 izv. post. (str. 195) so omenjene nove, v področjih apel. sodišč v Beogradu in v Skoplju ter v področju velikega sodišča v Podgorici veljavne advokatske tarife. Manjši pomen utegne tu imeti nova tarifa za notarje z dne 30. nov. 1930 Sl. Nov. 29. decembra 1930 št. 299/CIV.

V posebnem delu glede izvršbe v izterjanje denarnih terjatev (§§ 69 — 300) je omeniti najprej zanimivo določbo § 69 izv. post. Po tej se sme dovoliti izvršba v izterjanje denarne terjatve, ki brez pripadkov ne preseza zneska t i s o č dinarjev²⁵ na nepremičnine le tedaj, ako zahtevajoči

²¹ Prim. §§ 165 št. 3 in 188 avstr. izv. r.

²² Če ni predlagana izvršba zgolj z rubežem premičnin.

²³ §§ 40—43 ogrskega zak. čl. IX. iz l. 1912.

²⁴ §§ 50—78 avstr. izv. r.

²⁵ Ali pa več takih terjatev v skupnem istem največjem obsegu.

upnik verjetno izkaže, da izvršba na zavezančevo premično imovino ni privedla do popolnega plačila take izvršljive terjatve, ali če zahtevajoči upnik verjetno izkaže, da nima zavezanec sploh nobene premične imovine ali ne toliko in takih premičnin, da bi se iz njih doseglo poplačilo. Kakor nam pojasnjuje v predgovoru dr. Goršič, je načrt k izvršilnemu postopniku vseboval²⁶ v pravnem in gospodarskem oziru še nadaljnje sila dalekosežne odločbe, s katerimi bi bil ustanovljen nekak eksistenčni nepremičninski minimum v prid zavezancu — poljedelcu, ki sebe in svojo rodbino v glavnem preživlja z obdelovanjem zemlje. Ta minimum naj bi bil izvzet od katerekoli izvršbe, a lastnik poljedelec ga tudi svojevoljno pogodbeno ne bi smel odsvojiti niti obremeniti z malimi izjemami v prid nekaterih privilegiranih terjatev. Pridržani so ti predpisi, vprav radi različnih prilik na raznih krajih države posebnemu zakonu. O stvari se bo, kakor čujemo, razpravljalo tudi še na prihodnjem pravniškem kongresu.

Upoštevan je pri obrazloženju predpisov o prisilni osnovi zastavne pravice naš novi zakon o zemljiških knjigah. Prav to velja glede določb o izvršbi s prisilno upravo in dražbo nepremičnin. Slednje določbe (§§ 107 — 207 izv. post.) so pa vendar napram dosedaj veljavnemu avstr. izvr. redu precej predrugačene, na kar opozarja obširno tudi dr. Goršič v svoji knjigi in to že v občnih pripombah k oddelku o prisilni dražbi (str. 252 nasl.).

V zadnjem odstavku uvodnega § 107 izv. post.²⁷ tega poglavja, je povedano, da s me zahtevajoči upnik svojemu predlogu na uvedbo dražbenega postopanja predložiti listine, s katerimi se posvedoči vrednost tiste nepremičnine ter končno tudi dražbene pogoje.

Iz obrazložbe (k § 107 toč. III.) izvemo, da je načrt iz l. 1928, v slični določbi zahteval *imperativno* predložitev gorenjih listin, a je tamkaj načrt tudi našteval — sicer ne taksativno — listine, s katerimi da je možno posvedočiti vrednost nepremičnine, ki naj se prisilno proda. Take listine so n. pr. službena potrdila o rednem letnem davku, potrdila občinskega oblastva o prometni vrednosti nepremičnine, prijave o višini najemnin in zakupnin, kupoprodajne pogodbe in listine o morda prej izvedeni cenitvi. Tolmač k §§ 109 in 110 izv. post. obrazložuje skrbno na podlagi novih določb o zemljiških knjigah učinek, ki ga ima zaznamba dovolitve

²⁶ V §§ 68 do 73 načrta iz l. 1928, ki so bili povzeti srbskemu (§ 471) in črnogorskemu (§ 256) postopniku v drž. pr. sporih.

²⁷ § 133 odst. I. in II. avstr. izv. r.; § 109 nač. iz l. 1928 o izv. post.

prisilne dražbe v zemljiški knjigi, a k § 110 odst. III. izv. post. pripominja, da avstr. izv. red (§ 135 avstr. izv. r.) nima temu predpisu ustrezne določbe v pogledu uvedbe prisilne dražbe zemljišč, ki v zemljiški knjigi niso vpisana. Če gre za zemljišča take vrste, je potrebno, da se izvrši njih rubežni popis in pri tej priliki se zemljišča tudi ocenijo. Sicer sodna cenitev zemljišča, ki se naj proda na prisilni dražbi, na licu mesta ni vsikdar potrebna,²⁸ redoma naj s pomočjo zvedencev sodišče brez ogleda na licu mesta ugotovi po prostem preudarku vrednost nepremičnine in obenem tudi vrednost priteklin ter stvarnih bremen in določi še vrednost, ki jo ima nepremičnina s temi bremenmi in brez njih. Izjemoma pa naj se ocenijo taka zemljišča na licu mesta, zlasti tedaj, če gre za zemljišča večje vrednosti. Predvidena je uredba o tem, katera zemljišča je smatrati kot taka, ki so večje vrednosti, nadalje o zvedencih, njih nagraditvi in o načinu, kako se mora vršiti cenitev na licu mesta. O predlogu, da naj se glede na ocenitev že izvršeno v kakšnem prejšnjem dražbenem postopanju ali glede na listine o verjetno izkazani vrednosti zemljišča opusti ponovna cenitev, mora sodišče zaslišati stranki, odnosno nasprotnika onega, ki predlaga tak način ocenitve zemljišča, ki naj se proda.

Le z naredbo je doslej uveljavljen v območju avstr. izv. reda predpis, da se utegne iz razlogov umestnosti izvršiti prisilna dražba nepremičnine po primerni ureditvi dražbenih pogojev s prodajo posameznih zemljiških parcel ali po skupinah parcel (§§ 115 točka 8 in 123 izv. post.). Tukaj pa je potrebno, da se utrdi vrednost vsake parcele zase in pa temu ustrezni najmanjši sprejemljivi ponudek. Poleg strank utegne predlagati opravilo dražbe po parcelah tudi vsak upnik, čigar terjatev je zastavopravno zavarovana na dotičnem zemljišču. O dražbenih pogojih, vsebujočih tak način dražbe, se mora odrediti narok za razpravljanje.

V §§ 128 — 132 in §§ 152 — 154 izv. post. je prevzeta iz avstr. izv. reda²⁹ predhodna ugotovitev bremenskega stanja, ki jo načrt iz l. 1928. kot navidezno manj praktično institucijo ni hotel uvesti. Dr. Goršič komentira te predpise po dosedanih virih izcrpno.

Če na dražbi ni doseči najmanjšega sprejemljivega ponudka, se sme odrediti na predlog zahtevajočega upnika

²⁸ Prim. §§ 140—144 avstr. izv. r., ki jih ne vsebuje v tej obliki izvršilni postopnik.

²⁹ §§ 164—168 in §§ 190—192 avstr. izv. r.

najkasneje v roku enega meseca nov dražbeni narok. Ta se naj po potrebi bolje pripravi z ocenitvijo zemljišča, če je še ni bilo, ali tudi glede na uspeh ocenitve z dopolnitvijo dražbenih pogojev (§ 148 izv. post.). V zvezi s to določbo je ona § 165 točka 5 izv. post., da zahtevajoči upnik pred potekom pol leta ne sme predlagati novega dražbenega postopanja, če je zamudil gorenji rok onega meseca, štet od dneva dražbe, ki je bila brezuspešna. Prav to velja o sličnem brezuspešnem poteku novega po § 148 izv. post. odrejenega dražbenega naroka. Če je pa bila prisoja³⁰ zemljišča iz drugih razlogov, kakor je zgoraj omenjeni, pravnomočno odklonjena, a je sicer dražba dopustna, odredi sodišče uradoma nov dražbeni narok, ki se vrši na podlagi prejšnjih dražbenih pogojev (§ 149 izv. post.).³¹

K § 177 izv. post. (§ 216 avstr. izv. reda) našteva dr. Goršičeva knjiga podrobno prvenstvene terjatve, ki pridejo sedaj po zakonu o neposrednih davkih,³² zakonu o taksah in drugih novejših predpisih v poštev.

Glede izvršbe z rubežem in prodajo premičnin (§§ 208 do 240 izv. post. T. str. 393 nasl.) je treba takisto opozoriti na nekaj važnih sprememb avstr. izv. reda, že kar se tiče stvari, ki niso zarubljive.³³ Posebno je zanimiva v tem pogledu zaščita zavezanca, ki je sam poljedelec ali ki se pretežno preživlja s kmetijstvom. No, posebej še poudarja izv. postopnik,³⁴ da se ne sme oddvojeno voditi izvršba na prirastek in na pritekline. Ni določbe po vzorcu nemškega prava,³⁵ ki bi dovoljevala posebno izvršbo z rubežem in prodajo (premičnin) na še ne od tal ločene poljske pridelke, ki se smejo prodati šele po njih dozoritvi. Če je predlagana izvršba z rubežem in prodajo premičnin, odredi izvršilno sodišče uradoma prodajo (§ 220 izv. post.), če ni predlagan izključno le rubež. V tem primeru mora zahtevajoči upnik v roku enega leta od dneva rubeža predlagati prodajo, ker sicer na zarubljenih premičninah pridobljena zastavna pravica prestane.³⁶

³⁰ »Dosuda« po slovenskem besedilu avstr. izv. reda »domik« (»Zuschlag«). Slovenski prevod zakona o zemlj. knjigah rabi pa slednji izraz (§ 79 z. o z. knj.).

³¹ Prim. § 188 odst. II., III. in IV. avstr. izv. r.

³² Zak. 8. februarja 1928 Sl. Nov. 29/VIII.

³³ §§ 209 in 210 izv. post. in 251 avstr. izv. r.

³⁴ § 211 izv. post. in 252 avstr. izv. r.

³⁵ § 824 nemš. c. p.

³⁶ §§ 208 in 215 izv. post., odnosno §§ 249 in 256 avstr. izv. r.

V poglavju o izvršbi na denarne terjatve navaja tolmač k § 241 toč. 4. izv. post.³⁷ tudi nezarubljiva plačila in podpore po invalidskem zakonu od 4. julija 1929 Sl. Nov. 13. julija 1929 št. 161/LXVI s poznejšimi dopolnitvami. Naslednjih 10 paragrafov izv. post. (§§ 242 — 252) pa napravljaja konec precej zmedenemu dosedanemu pravnemu stanju glede vprašanja, koliko so odvzete od izvršbe plače in pokojnine javnih in zasebnih nameščencev ter delavske mezde.³⁸ Zakon loči tukaj med privilegiranimi³⁹ in nepriviligiranimi terjatvami. Določbe (§§ 241 — 252 zv. post.) so javnopravnega značaja. Njih uporaba se z dogovorom med zahtevajočim upnikom in zavezancem ne more ne izključiti ne omejiti. Šlo bi predaleč, ako bi hoteli tu navajati podrobnosti sicer dovolj jasnih gorenjih predpisov. Pri § 243 izv. post., ki govori o zarubljivosti polovice obsojenčevega zaslužka v času, ko prestaja kazen v prid dolžnih alimentacij, nas opozori avtor na kolizijo te določbe z ono po § 37 zakona o izvršitvi kazni na prostosti, po kateri pripada ves obsojenčev zaslužek državi. Strinjamo se z naziranjem, da je imeti slednjo zakonito določbo kot deloma derogirano s poznejšim § 243 izv. post.

Glede izvršbe na denarne terjatve zoper državo soglaša § 255 izv. post. s § 295 avstr. izv. reda, da je strogo ločiti med oblastvom, ki nakazuje izplačilo in oblastvom, ki nakazilo izvrši z izplačilom. Z vročitvijo sodne plačilne prepovedi prvonavedenemu oblastvu (naredbodavcu) je šteti rubež kot izvršen. Želeti bi bilo, da dr. Goršičeva knjiga ob bodoči novi nakladi še bolj izjasni z navedbo konkretnih primerov ta važni razloček. Najbolje bi ustrezal za praktično uporabo kar popoln pregled vseh »naredbodavcev« in izplačilnih blagajn (računovodstev). Žal, da nimamo še naredbenika ministrstva pravde, ki bi nam od časa do časa sporočil preglede gorenjih v § 255 izv. post. mišljenih oblastev.⁴⁰

V novi zakon ni prevzeta določba § 368 avstr. izv. reda, ki omogočuje, da vtožuje zahtevajoči upnik svojo korist ali odškodnino, v primeru, če se izkaže dajatev ali storitev, ki ne obstoji v denarju, izvršilno kot neizterljiva, ne le na

³⁷ § 290 avstr. izv. r. nima te točke.

³⁸ Glej »Eberl-Sajovičeve« pripombe k čl. IX. Uvod. zak. k avstr. izv. r.

³⁹ § 251 izv. post.

⁴⁰ Predsedništvo višjega deželnega sodišča v Ljubljani je s tiskanim razpisom 14. januarja 1925 Preds. 1542/2/24—6 sporočilo vsa naredbodavna in izplačilna oblastva v svojem okolišu.

rednem, zato pristojnem, temveč tudi na izvršilnem sodišču.⁴¹

Poleg izvršbe v zavarovanje v ožjem pomenu besede, pozna novi zakon tudi še izvršbo v predhodno izpolnitev, pa le v zavarovanje zahtevka, ki ni usmerjen na plačilo denarnega zneska in tudi ni prikladen v zavarovanje s predznambo v zemljiški knjigi (§ 321 izv. post.). Določba, ki vpeljuje to novo vrsto izvršbe v zavarovanje, je posneta po nemškem izvršilnem pravu.⁴²

Sodišče (§ 7 točka 1 izv. post.) dovoli tako izvršbo v predhodno (predčasno) izpolnitev, da si še ni postala sodba rednega tuzemskega sodišča pravnomočna ali še ni radi postavljenega daljšega paricijskega roka izvršna. Sodišče ugodi predlogu, če smatra to kot umestno, a je predlagatelj verjetno izkazal obstoj nevarnosti prihodnjega obrežuspešenja sedaj še nemogoče izvršbe v izpolnitev in položil primerno varščino. Višino in kakovost varščine določi sodišče po zaslišanju obeh strank in pred pologom varščine se dovoljena izvršba s predhodno izpolnitvijo ne sprovede. Tukaj pa se tudi ozira sodišče na dolžnika in ne uvaža predloga, ako dolžnik s svoje strani verjetno izkaže, da bi mu iz take predhodne izvršbe mogla nastati nepovračljiva škoda ter v korist upnikovega zahtevka položi primerno varščino.

Podrobno opozarja dr. Goršičev tolmač na deloma novo ureditev (§ 323 izv. post.) pri izvršbi v zavarovanje denarnih terjatev v primerih, kjer posvedočba nevarnosti, v misel vzeta v § 322 izv. post. ni potrebna. Niso prevzeta med naslove, na podlagi katerih je mogoče doseči izvršbo v zavarovanje plačilna povelja v opominjevalnem postopanju.⁴³ A kar se tiče sodb v državljansko pravnih sporih, navedenih v § 323 točka 3 in 4 izv. post., se sme izvršba v zavarovanje dovoliti le na polog varščine za škodo, ki bi utegnila nastati zavezancu iz izvršbe. Sicer pa je treba

⁴¹ Določbe §§ 502 in nasl. c. p. p. ne dopuščajo prav za prav, da bi se poleg glavnega zahtevka na izročitev kakega predmeta stavil v tožbi še eventualni zahtevek na plačilo denarne vsote za primer, da se izkaže ne v denarju obstoječa terjatev kot neizterljiva.

⁴² Od tamkaj je bila prevzeta v madjarski in bosanski pravdni postopnik («Tolmač» str. 519 nasl.). Izvršba v predhodno izpolnitev je dopustna v Nemčiji tudi za nekatere denarne terjatve, kar bi pa pri nas zaradi uzakonjene izvršbe v zavarovanje bilo odveč.

⁴³ § 371 toč. 3. avstr. izv. r. Glej tudi pripombo št. 16 zgoraj.

postopati tukaj kakor to odreja določba o izvršbi na predhodno izpolnitev.⁴⁴

V skladu s potrebami vsakdanjega življenja je izvršilni postopnik razširil možnost zavarovanja zahtevkov po začasnih odredbah. Že pri začasnih odredbah v zavarovanje denarnih terjatev je opozorjeno (§ 330 izv. post.), da velja kot znatno otežkočenje bodoče izvršilne izterjave, če bi se sodba morala izvršiti v inozemstvu.⁴⁵ Tudi v zavarovanje le denarnih prispevkov se sme dovoliti le začasna odredba s prepovedjo odsvojitve in obremenitve zemljišč ali stvarnih pravic na njih, a to le, če posvedoči predlagatelj, da nasprotnik nima za zadostno zavarovanje ogrožene terjatve druge imovine (§ 331 izv. post.). Avtorju našega tolmača daje razlaganje o možnostih začasnih odredb v zavarovanje nedenarnih terjatev (§ 332 izv. post.) priliko, da opozarja na zanimive določbe zakonov o nelojalni tekmi in o avtorskem pravu.⁴⁶

Primerjali smo na podlagi dr. Goršičeve knjige novi izvršilni postopnik z doslej (do 1. jan. 1932) pri nas veljavnim izvršilnim redom, da pokažemo, kar poudarja tudi avtor sam, da je ta izvršilni postopnik na eni strani mnogo krajši kakor njegov vzorec in tudi enotnejši, a na drugi strani vendarle težaven in kompliciran. Prav glede na vedno bolj in bolj izenačeno stanje zakonov v naši državi bo zahteval v pre mnogih vsakdanjih primerih tudi od starejšega prak-tika ponovno poglobitev vanj. V to pa bo služil najbolje dr. Goršičev tolmač, ki je na eni strani posnel vse iz dose-danje literature in judikature, kar obdrži svojo važnost tudi za prihodnost, na drugi strani pa izcrpno opozarja na bistveno predrugačeno pravno stanje v naši državi.

⁴⁴ § 321 odst. II. in III. izv. post.

⁴⁵ Prim. § 381 št. 1. avstr. izv. r. in § 332 št. 1. izv. post. glede drugih denarnih zahtevkov.

⁴⁶ Glej pripombe pod št. 6 in 7 zgoraj.